

znano, da je župnik Vrhovnik izboren stilist. Knjigi razpošilja „družba sv. Cirila in Metoda“ ter se poudarja, da sta posebno primerno darilo za njene društvenike. Tej trditvi pa moramo nekoliko oporekati! Naša „družba sv. Cirila in Metoda“ je bila ustanovljena za to, da bi branila ob mejah našega jezičnega ozemlja ter v meševitih krajih našo mladino potujčevanja (ponemčevanja in poitalijančevanja). Knjige, ki jih izdaja „družba sv. Cirila in Metoda“, bi morale biti torej v prvi vrsti narodne, t. j. vsebina takih knjig bi morala vzbujati narodno zavednost, navduševati mlade rojake za naš lep materni jezik in tako za našo narodnost samo. Omenjeni dve knjižici pa sta skozinskoz verske vsebine in pisani sta s cerkvenega stališča. Dvomimo, da bi se s knjigami take tendence dosegel pravi namen naše šolske družbe. Naša družba je vseslovenska in zato naj izdaja knjige, ki zanimajo vse Slovence, ne samo rojake ene pokrajine! Duh, ki naj bi prešinjal izdaje naše družbe, moral bi biti narodno-radikalen, ne pa bizantinski in ultramontanski! S takimi rečmi se ne pospešuje namen naše šolske družbe. Poglejte, kako delata nemški „Schulverein“ pa italijanska „Lega nazionale“! Bodimo energični Slovenci in Slovani! To je zdaj prvo! Sicer pa želimo družbi pri razpečavanju njenih knjižic kar najlepšega gmotnega uspeha!

Radikalec.

Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, knj. 153. (razred hist.-filol.) ima to-le vsebino: Miha Madijev de Barbazanis. Dr. Ferd. Šišič. — Današnji mostarski dijalekat. Matej Milas. — Prvi dubrovački pjesnici i zbornik Nikole Ranjine. Dr. Milorad Međinija. — Osobine današnjega delničkoga narječja. R. Strohal. — Prvo istorisko doba narodne poezije. And. Gavrilović. — Dočim bode raziskovalce hrvatske zgodovine od leta 1290.—1330. zanimala osnovna študija Šišičeva o spletskem historiku Mihi Madijevem, ki je v prvi polovici 14. veka napisal delce o oni dobi, služita lingvistom Milasova in Strohalova razprava. V Delnicah (med Reko in Ogulinom) se govori narečje, ki je bolj slovensko nego hrvatsko; pozna se tam poluglasnik, „vrejme“ za „vrême“, „vouk“ za „vlk“, celo „puot“ za „plot“ itd. Slovencem dobro znanega belgradskega profesorja Andr. Gavrilovića razprava se vrti osobito ob vprašanju, je li so Srbi in Hrvati pred 15. vekom imeli epsko poezijo, kakršna se je v tem stoletju razvila o kosovskih junakih. Doslej se je običajno trdilo, da so imeli tako epiko i v prejšnji dobi (stari pisci svedočijo, da so se o zgodovinskih osebah onih starih časov pele pesmi). Gavrilović tega ne taji, a trdi: one historijske pesmi od 12. do 15. veka niso bile čisto epski umotvori daljšega obsega, marveč kratke epsko-lirske tvorbe. Nekoliko teh pesmic se je ohranilo kot poetski rudimenti, nekoliko se jih je poizgubilo, a tretji del se je izza 15. veka prepel v čisto epske pesmi; „pri tem prepevanju so se motivi pretvarjali, spajali in razstavljali kakor navadno pri takem vrenju“; zato so te nam osobito znane čisto epske pesmi zgodovinski manj zanesljive nego oni „rudimenti“. S tem se je Gavrilović postavil na popolnoma drugo stališče nego Vuk, ki je v teh kratkih pesmih zrl nedovršene „komade“ daljših epskih pesmi.

Dr. Fran Ilešič.

Lopudska sirotica: Fragment Petra Preradovića. Dopjevalo Stjepko Ilijić. Ciena 60 h. Doljna Tuzla. Tisak I. Schnürmachera. 1903. m. 8°. str. 49. — Peter Preradović je ostavil nedopisano epsko pesem „Lopudska sirotica“, ki se odigrava na otoku Lopudu v bližini Dobrovnika. Tam je imel Dragić-Kapetan svoje dvore, ki je s Karlom V. šel pred Tunis, tam poginil in ostavil v siromaštvu tri brate, ki so služili kruh z ribarjenjem, in hčer, ki jim je čuvala bele dvore. V to dekle se je